

บทที่ 4

การอธิบายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำมาอธิบายผลการวิจัยตามสมมติฐานที่เสนอไว้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 "กลุ่มตัวอย่างที่มีการตระหนักในตนเองสูง ผู้ที่ได้รับผลกระทบบวก และผู้ที่ได้รับผลกระทบลบ จะรับรู้สาเหตุเข้าสู่ตนเองไม่แตกต่างกัน"

ผลการวิจัยครั้งนี้กลับพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการตระหนักในตนเองสูง ผู้ที่ได้รับผลกระทบบวกรับรู้สาเหตุเข้าสู่ตนเองมากกว่าผู้ที่ได้รับผลกระทบลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งนับว่าผลนี้แย้งกับสมมติฐานที่ทั้งไว้ และยังขัดแย้งกับงานวิจัยของ Duval และ Wicklund (1973) ที่พบผลสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 อีกด้วย ผลการวิจัยที่พบครั้งนี้อาจอธิบายได้โดยอาศัยความเห็นของ Wicklund (1975) ที่ได้ชี้แจงว่า ทฤษฎีการตระหนักในตนเองเชิงภาวะวิสัยนั้นเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมินตนเอง ผลทุก ๆ อย่างที่เกิดจากการมุ่งความสนใจเข้าสู่ตนเองจะถูกจูงใจโดยปฏิริยาทางอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อความขัดแย้งระหว่างความปรารถนา ซึ่งเป็นเสมือนอุคมคติกับสิ่งที่จริง ในขณะที่เกิดการตระหนักในตนเอง บุคคลจะมีความรู้สึกทางบวกหรือทางลบ ขึ้นอยู่กับความใส่ใจว่าจะมุ่งไปที่ความขัดแย้งทางบวกหรือความขัดแย้งทางลบ ถ้าความรู้สึกทางบวกเกิดตามหลัง การมุ่งความใส่ใจไปที่ตนเอง บุคคลก็จะถูกจูงใจให้อ้างความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น หากเกิดความรู้สึกทางลบ บุคคลก็จะยอมรับความรับผิดชอบนั้นเช่นกัน อย่างไรก็ตาม หลังจากเกิดปฏิริยาในเชิงตำหนิตัวเองนี้ ทฤษฎีนี้ได้ชี้ว่าบุคคลจะมีแรงจูงใจที่จะลดความรู้สึกทางลบ โดยการมุ่งความใส่ใจของตนเองออกไปที่เหตุการณ์ภายนอก หรือโดยการลดความขัดแย้งในทางลบเอง ซึ่ง Wicklund (1975) ก็ได้เสนอว่า วิธีหนึ่งที่จะลดความขัดแย้งทางลบก็โดยการปฏิเสธความรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ถ้าหากการ

ลดความขัดแย้งวิธีนี้ถูกนำมาใช้ สมมติฐานที่ว่า การมุ่งความใส่ใจไปที่ตนเองจะนำไปสู่การรับรู้สาเหตุเขาหาตนเองอย่างมากก็จะได้ไม่ได้รับการสนับสนุน นั่นคือ บุคคลอาจรับรู้สาเหตุเขาสูตนเองน้อยลงเมื่อได้รับผลกระทบ งานวิจัยของ Federoff และ Harvey (1976) และ Hull (1977) พบผลสนับสนุนแนวคิดนี้ โดยงานชิ้นแรกพบว่า ภายใต้สถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการตระหนักในตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในการเป็นนักจิตบำบัด จะโทษว่าความล้มเหลวนี้เกิดจากคนไข้มากกว่าเมื่อไม่อยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ก่อให้เกิดการตระหนักในตนเอง ส่วนงานชิ้นที่สอง จะให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบความสามารถทางปัญญา เมื่อเกิดการตระหนักในตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จมักไม่ค่อยยอมรับว่าแบบทดสอบฉบับนั้นวัดความสามารถทางปัญญาจริง ๆ ยิ่งไปกว่านั้นเขายังไม่ค่อยเต็มใจที่จะยอมรับว่า การทำงานของเขาประสบความสำเร็จ

โดยสรุปแล้ว ผลการวิจัยในประเด็นนี้ยังไม่มีความชัดเจนนัก มีทั้งที่สนับสนุนและคัดค้าน จำเป็นจะต้องมีงานวิจัยเพิ่มเติมอีกมาก เพื่อให้ได้ผลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

สมมติฐานที่ 2 "กลุ่มตัวอย่างที่มีการตระหนักในตนเองต่ำ ผู้ที่ได้รับผลกระทบจะได้รับรู้สาเหตุเขาสูตนเองมากกว่าผู้ที่ได้รับผลกระทบ"

การวิจัยครั้งนี้พบผลสนับสนุนสมมติฐานข้อ 2 คือ พบว่า ในกลุ่มตัวอย่างที่มีการตระหนักในตนเองต่ำ ผู้ที่ได้รับผลกระทบจะได้รับรู้สาเหตุเขาสูตนเองมากกว่าผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้สาเหตุของ Heider (1958) ที่ได้เสนอว่า สำหรับเหตุการณ์ที่มุ่งมองว่าสามารถระบุสาเหตุเป็นเหตุผลออกมาได้นั้น เหตุผลจะต้องมีความเหมาะสมกับความคาดหวังของบุคคล กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ บุคคลมักมีอคติในการอธิบายเหตุการณ์ในลักษณะที่สอดคล้องกับการประเมินตนเองทางบวก เมื่อบุคคลมีประสบการณ์แห่งความสำเร็จ การรับรู้สาเหตุเขาสูตนเองจะทำให้เขามีความรู้สึกทางบวกมากขึ้น มีการนับถือตัวเองสูงขึ้นมากกว่าการรับรู้สาเหตุออกสู่ภายนอก

สมมติฐานที่ 3 "กลุ่มตัวอย่างที่มีการตระหนักในตนเองสูงจะรับรู้สาเหตุเข้าสู่ตนเองมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการตระหนักในตนเองต่ำ"

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อนี้ คือ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการตระหนักในตนเองสูงรับรู้สาเหตุเข้าสู่ตนเองมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการตระหนักในตนเองต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการตระหนักในตนเองเชิงท้าววิสัยตามที่ไคค่อวแล้วในการอภิปรายผลสมมติฐานข้อ 1 นั่นคือ เมื่อบุคคลมีการตระหนักในตนเอง เขาจะมุ่งความใส่ใจไปที่อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด หรืออึดใจของตนเอง ดังนั้นเมื่อถูกบอกให้ระบุว่าสาเหตุของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีเขาเกี่ยวข้องควรถูกเกิดจากใคร เขาก็มีแนวโน้มที่จะรับรู้สาเหตุการณีนั้น ๆ เกิดจากตัวเขาเองมากกว่าในกลุ่มที่มีการตระหนักในตนเองต่ำ ซึ่งมักไม่ค่อยมุ่งความใส่ใจไปที่ตนเองเท่าใดนัก ผลที่พบในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Duval และ Wicklund (1973) ที่พบว่า คนที่มีการตระหนักในตนเองสูง (จัดกระทำโดยการไร้กระจก) จะรับรู้สาเหตุว่าเกิดจากตนเองมากกว่าคนที่มีการตระหนักในตนเองต่ำ และงานของ Buss และ Scheier (1976) ซึ่งพบว่า คนที่ไคคะแนนสูงในมาตร Private Self-Consciousness Subscale จะระบุถึงความรับผิดชอบที่ตนเองมีต่อสถานการณ์ที่กำหนดให้มากกว่าคนที่ไคคะแนนต่ำในมาตรนี้